

יז' בסיוון תשס"ט
09 ביוני 2008
X9139

יישום תוכנית חומש לתעסוקת צעירים יוצאי אתיופיה – דו"ח מעקב יוני 2009

1) רקע כללי

מטרת תוכנית החומש לתעסוקה היא לשפר את מצבם התעסוקתי של צעירים בני העדה האתיופית, בגילאים 18-35, ולצמצם את הפער בשוק העבודה בינם לבין צעירים יהודים אחרים. התוכנית נבנתה כתוכנית ארוכת-טווח ובאה להתמודד עם צרכים ייחודיים של פלחים שונים באוכלוסיה, בהמשך להמלצת וועדה בין-משרדית לגיבוש תוכנית סיוע לבני העדה האתיופית שעל-בסיס המלצותיה התקבלה החלטת הממשלה בעניין תוכנית החומש.

במרכז תפיסת העולם של התוכנית עומד קידום הפרט והצורך לאפשר לו אפשרויות קידום שהן פועל יוצא של מיקומו מבחינת כישורים והשכלה ולהביא אותו, על-סמך מאפייניו אלה, לסף הדרישות המקובלות והנחוצות בשוק העבודה (תעודת גמר של 12 שנות לימוד, עמידה בתנאים לקבלה להכשרה מקצועית, תעודת בגרות, השכלה על תיכונית, השכלה אקדמית וכן הכשרה למקצוע).

התוכנית מתמקדת בשלושה פלחים של האוכלוסיה :

- א. צעירים לקראת תום שירות צבאי
- ב. סטודנטים בשנת הלימודים האחרונה, בעלי השכלה על תיכונית ואקדמאים
- ג. צעירים ברובד ביניים - האוכלוסיה שאינה נמצאת במערכת מסוימת : תכניות המיועדות למגוון פלחי האוכלוסיה ברמות השונות : מי שאינם עובדים כלל, העובדים ואלה המעוניינים לשדרג את מקום עבודתם.

2) סטטוס הפעילות כיום – לפי אוכלוסית יעד:

א. צעירים לקראת סיום שירות צבאי

במסגרת שיתוף פעולה עם צה"ל ומינהל הסטודנטים נבנה מודל מפורט של תוכנית הכנה לקראת שחרור. התקציב שהועמד לרשות התוכנית הוא כ- 1,000,000 ש"ח ומשמעות הדבר היא כי תתאפשר הפעלה של התוכנית עבור מחזור שחרור אחד בלבד, המדובר ב 300-500 משתתפים. עם זאת, התוכנית מהווה דגם ראשוני אשר ניתן יהיה להמשיכו בשנים הבאות במידה ויוקצה התקציב לכך.

מטרת התוכנית היא לספק לחיילים מידע רלוונטי לקראת שחרורם בכל הנוגע לאפשרויות השלמת השכלה, השכלה גבוהה, הכשרה מקצועית ועוד, וכן ליצור רצף של מסגרות בכדי להקל על המעבר מהשירות הצבאי לאזרחות, תוך מתן אפשרות לפרט להתוות את מסלול התעסוקה או הלימודים בו ישתלב עם שחרורו מהשירות הצבאי, בהתאם ליכולותיו, כישוריו ורצונותיו. המודל מורכב משלושה נדבכים מרכזיים:

1) כנס היכרות – הכנס יערך כחצי שנה טרם מועד השחרור החוקי ובו ימסר למשתתפים כלל המידע על התוכנית ומטרותיה, הסבר על האבחונים התעסוקתיים ומטרתם, היכרות ראשונית עם מאפייני שוק העבודה וחסמים שכיחים, זכויותיהם כיוצאי אתיופיה וכחיילים משוחררים וכיוצא באלה.

2) אבחונים תעסוקתיים – לכל חייל לקראת שחרור תינתן האפשרות לעבור אבחון תעסוקתי על-ידי גוף מקצועי שייבחר באמצעות מכרז. ממצאי האבחון ושיחת משוב והכוון תעסוקתי תיערך כשבועיים לאחר עריכת האבחונים. בעקבות שיחת המשוב, תיבנה לכל משתתף תוכנית מותאמת אישית - לקראת רכישת השכלה גבוהה, השלמת השכלה, הכשרה מקצועית וכיוצא באלה.

3) השתתפות בתוכנית – כחודשיים-שלושה לפני תום מועד השירות החוקי, המשתתפים בתוכנית ישוחררו מפעילות צבאית שוטפת בכדי שיכולו להשתתף בתוכנית. התוכנית מציעה שלושה מסלולים מרכזיים – השלמת השכלה ומכינה קדם-אקדמית, הכשרה מקצועית ולימודים אקדמיים. במקביל, תינתנה הכשרות ויועברו תכנים כלליים כגון שיפור מיומנויות באנגלית ובמחשבים, הרצאות וסדנאות בנושאים שונים הקשורים לשוק העבודה ועוד.

התוכנית נמצאת בשלבי מיפוי של השירותים הנדרשים לשם ביצוע התוכנית, לקראת כתיבת מכרז לבחירת ספק.

ב. סטודנטים לקראת סיום הלימודים ואקדמאים

עבור קבוצת אוכלוסיה זו, הוקצו תקציבים לפעולה בשלושה אפיקים:

א. תוכנית הכנה לתעסוקה והשמה בתעסוקה, של אקדמאים וסטודנטים יוצאי אתיופיה בשיתוף עם עמותת "עולים ביחד". המודל של העמותה מציע הדרכה על שוק התעסוקה, ליווי של מנטור,

יצירת רישות למציאת עבודה וליווי לאחר השמה למניעת פליטה מתעסוקה. לטובת פעילות זו הוקצו כ- 400,000 ₪ באמצעותם הורחבה הפעילות למשתתפים נוספים מקרב האקדמאים כמו גם לקבוצה ראשונית של סטודנטים לקראת סיום הלימודים לתואר.

סה"כ מונה המחזור הנוכחי 77 משתתפים, מתוכם 14 סטודנטים לקראת סיום התואר, מתוכם הושמו בעבודה הולמת 25 משתתפים, עוד 11 משתתפים הצטרפו לתוכנית לאחר שביצעו השמה באופן עצמאי. שאר משתתפים נמצאים בתהליכי השמה, במקביל להשתתפות בתוכנית השנתית.

ב. יעוץ והכוון לבחירת מקצוע לימודים עבור סטודנטים בני העדה האתיופית במטרה להביא אותם לבחירה במקצוע לימוד שישלב בין רצונותיהם ושאיפותיהם אך גם יהיה מקצוע מבוקש, בעל אופק תעסוקתי והתפתחותי עבור הפרט. לצורך ביצוע תוכנית זו הוקצו 250,000 ₪ בשיתוף מינהל הסטודנטים במשרד הקליטה.

ג. הכשרת יועצים עסקיים מקרב יוצאי אתיופיה - באחרונה בולטת מגמה של גידול במספר פתיחת עסקים שבבעלות יוצאי אתיופיה, כגון עסקים של אמנים, חנויות תבלינים, הסעות, קוסמטיקאיות וספרים. במקביל, זוהה חוסר ביועצים עסקיים מקרב בני העדה, שיוכלו ללוות את בעל העסק ולסייע לו לפתח את העסק תוך הבנה את הקשיים והצרכים של בני הקהילה. במט"י נתניה נבנתה תוכנית להכשרת יועצים עסקיים כאמור, בכדי ליצור מאגר יועצים בני העדה אשר יסייעו לעסקים להתפתח ולהתקדם, כך שיוכל לספק שירות ולהיות אטרקטיבי גם בעיני ילידי ישראל ולא רק בקרב קבוצת יוצאי אתיופיה. לטובת התוכנית הוקצו 180,000 ש"ח. ההכשרה מיועדת לאקדמאים, בוגרי מקצועות לימוד ריאליים בעיקר (ראיית חשבון, כלכלה וניהול וכן הלאה), ונמצאת כיום בשלבים של גיוס ומיון של מועמדים.

ג. רובד הביניים

עבור רובד זה של האוכלוסיה הוחלט על פעילות בשני אפיקים מרכזיים:

א. תגבור הכשרות מקצועיות אשר בסופן קיימים סיכויי השמה גבוהים ובתחום בעל אופק תעסוקתי לפרט

החלטת וועדת ההיגוי העליונה לתוכנית החומש היא כי עבור רובד אוכלוסיה זה, ראשית הפעילות תתבצע בשלושה מוקדים עירוניים בלבד – נתניה, אשקלון ועפולה. עם זאת, בכל הנוגע לתגבור הכשרות מקצועיות, הוחלט לאשר העברת תקציבים לטובת תוכניות שונות גם בערים אחרות, ככל שהן הולמות את רוח התוכנית ומטרותיה. ההצעות להכשרות הובאו על-ידי מוקדי הקליטה העירוניים ונבחרו אלה אשר הסיכוי כי בסיומן תהיינה אפשרויות השמה רבות יותר ואיכותיות יותר.

בסך כל אושרו 15 הכשרות מקצועיות (ייעודיות או ששולבו משתתפים בהכשרות קיימות), בעלות כוללת של כ 920,000 ₪. מתוכן נפתחו 5 הכשרות. להלן פירוט שלבי הביצוע הנוכחיים של כל אחת מן ההכשרות שאושרו :

יישוב	שם הקורס	גורם המבצע	מספר משתתפים שאושרו	התקציב מתוכנית החומש	תאריך פתיחה	תאריך סיום	סך שעות הכשרה
נתניה	מזכירות בכירה	מכללה למינהל	18	₪ 68,000	17/3/09	11/09	395 שעות
	תוכנית תעסוקה צעירים	הרווחה לבנים	15	₪ 48,000	26/5/09	10/09	45 שעות
	הכשרת לנהיגה	טרם נבחר	20	₪ 140,000	7/09 משוער		550 שעות
פתח תקווה	צילום	עמותת מדיה	15	₪ 29,600	26/5/09		60 שעות
עפולה	מתוככי נדל"ן	ב"ס לתווך	15	₪ 30,000	25/5/09		56 שעות
	נהיגה רכב ציבורי	מכללה למנהל	15	₪ 150,000	לאחר תעודת יושר	10/09 משוער	
אשקלון	אחיות ומוסמכות	מעשיות יעזראל	5	₪ 150,000	10/09 משוער		
חדרה	נהיגה רכב משא קל	בי"ס לנהיגה	20	₪ 100,000	1/6/09		
	ניחול משרדיות מטפלות לגיל הרך	מערכות	5	₪ 27,500	סוף 6/09	כשנה וחצי	800 שעות
סה"כ	טכנאי PC חשמלאים		10	₪ 100,000	סוף 6/09		363 שעות
	ספרות קורס מחשב עיצוב גרפי	יישומי	3	₪ 15,000	סוף יוני 2009	כשנה וחצי	6.5 שעות שבועיות
			4	₪ 20,000			
			5	₪ 5,000			
			5	₪ 8,000			
				911,100			159

ההכשרות בחדרה מבוססות על שילוב של פרטים בהכשרות המתקיימות במרכזי הדרכה שונים, כאשר המשתתפים צריכים למצוא את ההכשרה עבור עצמם ולקבל על כך אישור של מוקד הקליטה. פרטי ההכשרה – משך הזמן, מועד התחלה, היקף שעות וכן הלאה – תלוי בהכשרה שתאושר למשתתף.

ד2. תוכנית שחרור מתלות לעצמאות משפחות חלשות שנתמכים בשירותי הרווחה, בשיתוף עם משרד הרווחה

לפי נתוני משרד הרווחה, כ 20% מכלל המשפחות מקרב יוצאי אתיופיה, המוכרות בלשכות לשירותים חברתיים, מוגדרות כמשפחות חלשות אך מתפקדות. עבור משפחות אלה, נבנה מודל פעולה שיביא להשתחררות מהתלות בשירותי הרווחה, באמצעות מתן פתרון כוללני לצרכים ולחסמים של המשפחה ושל הפרטים בה, תוך דגש על השמה בתעסוקה הולמת של מפרנס אחד לפחות. במסגרת התוכנית, יובאו בחשבון ויטופלו כלל הצרכים והחסמים – המשפחתיים ושל הפרט (טיפול בילדים, נסיעות, העדר הכשרה מקצועית וכיוצא באלה) במטרה ליצור תנאים המאפשרים ומקדמים יציאה לעבודה. במקביל, ובהסתמך על מאפייני ההשכלה-הכשרה של ההורים, תתבצע פעילות הכשרה לקראת עולם העבודה והשמה בתעסוקה הולמת של לפחות אחד מבני הזוג. כיום נבנה פיילוט אשר יופעל בעיר נתניה. הפיילוט נבנה ויושם בשיתוף עם הרווחה בעיר ועם מכון ברוקדייל. לצורך הפעלת המודל נבנה שאלון אינטייק ראשוני למיפוי המשפחות ומאפיינים בסיסיים שלהן ומתבצעת פעילות לגיוס כוח אדם ייעודי לשם הפעלת התוכנית. השאיפה היא כי במהלך חודש אוגוסט 2009 כבר יחל המיפוי והראיונות עם המשפחות וכי לקראת סוף שנת 2009 תסתיים הלמידה והפקת הלקחים מהפעלת הפיילוט ויתפרסם מכרז להפעלת התוכנית בשני מוקדים עירוניים נוספים – עפולה ואשקלון.

3. סך עלות התקציב לפעילות בתחום התעסוקה:

1,000,000 ₪ - תוכנית הכנה לקראת שחרור

400,000 ₪ - תוכנית הכנה לתעסוקה והשמה בתעסוקה של אקדמאים וסטודנטים

250,000 ₪ - תוכנית יעוץ והכוון לבחירת מקצוע לימודים עבור סטודנטים

180,000 ₪ - הכשרת יועצים עסקיים

911,100 ₪ - הכשרה מקצועית עבור רובד הביניים

500,000 ₪ - תוכנית בשיתוף משרד הרווחה

סה"כ - 3,241,100 ₪